

3. Выбор методов обучения в средней школе. / Под ред. Ю.К. Бабанского. – М.: Педагогика, 1981. – 176 с.
4. Митник О. Народження нестандартного уроку // Початкова школа. – 1997. – № 12. – С. 11 – 13.
5. Римаренко В. Є. Семінарські заняття в школі. – К.: Рад. школа, 1981. – 124 с.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД НА УРОЦІ ХІМІЇ З ТЕМИ: «ШВИДКІСТЬ ХІМІЧНОЇ РЕАКЦІЇ»

Блага М.О. (м. Полтава, Україна)

Компетентнісний підхід в освіті в протилежність концепції «засвоєння знань» передбачає освоєння учнями умінь, що дозволяє діяти в нових, невідомих, проблемних ситуаціях, для яких заздалегідь не можна напрацювати відповідні матеріали. Їх потрібно знаходити в процесі вирішення подібних ситуацій і досягати необхідних результатів. Компетентнісний підхід є посиленням прикладного, практичного характеру всієї шкільної освіти (в тому числі і предметного навчання). Ключова думка цього напрямку полягає в тому, що для забезпечення «віддаленого ефекту» шкільної освіти все, що вивчається, має бути включено в процес вживання, використання. Особливо це стосується теоретичних знань, які повинні перестати бути мертвим багажем і стати практичним засобом пояснення явищ і вирішення практичних ситуацій і проблем. Основною цінністю стає не засвоєння суми відомостей, а освоєння учнями таких умінь, які дозволяли б їм визначати свої цілі, приймати рішення і діяти в типових та нестандартних ситуаціях.

Питання традиційного навчання – «Чому навчати?» стає менш актуальним. Компетентнісний підхід робить акцент на діяльнісному змісті освіти, що вимагає іншої постановки питання, а саме «Яким способом діяльності навчати?» У цьому випадку основним змістом навчання є дії, операції, що співвідносяться не стільки з об'єктом докладання зусиль, скільки з проблемою, яку потрібно вирішити. Найважливішою ознакою компетентнісного підходу є здатність учня до самонавчання надалі, а це неможливо без отримання глибоких знань. У зміст навчання включаються тільки ті знання, які необхідні для формування умінь. Всі інші знання розглядаються як довідкові, вони зберігаються в довідниках, енциклопедіях, Інтернеті, а не в головах учнів. У той же час, учень повинен при необхідності вміти швидко і безпомилково скористатися всіма цими джерелами інформації для вирішення тих чи інших проблем [1].

Розглянемо особливості основних етапів навчального процесу, організованого на засадах компетентнісного підходу, на прикладі уроку хімії з теми «Швидкість хімічної реакції. Залежність швидкості реакції від різних чинників». Центральним елементом уроку, який детермінує спільну діяльність учителя та учнів, інтегрує окремі дії в цілісну систему, спрямовану на заданий результат, є мета. Вважаємо, що особистісно орієнтоване визначення мети уроку: «Сьогодні кожний з вас навчиться розв'язувати певний клас задач» за умов упровадження компетентнісного підходу має бути доповнене практичним компонентом. На нашу думку, в практично орієнтованій меті уроку доцільно відобразити основні аспекти вияву предметної компетентності з хімії: пояснювально-аналітичний, прогностичний, процесуальний, результативно-діяльнісний, ціннісно-концептуальний. Отже, в загальному вигляді мета уроку може бути сформульована так: «На сьогоднішньому занятті кожен з вас навчиться... Це дасть вам змогу пояснити..., передбачити..., спланувати дії..., одержати практичний результат...». Мету уроку з обраної теми ми визначаємо так: «Сьогодні кожен з вас ознайомиться з чинниками, які впливають на швидкість хімічних реакцій, це дасть вам змогу пояснювати особливості перебігу хімічних процесів у природі та побуті, передбачити вплив зміни умов на швидкість перебігу

хімічних реакцій, прискорити корисні хімічні процеси (приготування їжі, вибілювання білизни) й сповільнити небажані (корозію металів, псування харчових продуктів)».

Завдяки такому визначенню мети учні дізнаються не лише про те, що нового вони вивчать на уроці, а й яке практичне значення засвоєного матеріалу, які переваги він може дати в житті, які проблеми допоможе розв'язати. Упровадження компетентнісного підходу передбачає появу нового етапу уроку, а саме визначення наявного рівня компетентності. Він полягає в актуалізації життєвого досвіду школярів[3].

Неодмінною умовою введення додаткового матеріалу є його доступність для школярів, можливість організувати його свідоме засвоєння. У темі, яку розглядаємо таким додатковим матеріалом може бути поняття про температурний коефіцієнт реакції. Це дає змогу не тільки визначити вплив температури на швидкість хімічної реакції, а й робити орієнтовні розрахунки щодо того, як залежить час перебігу тих чи інших хімічних процесів (корозія заліза, приготування їжі, термін зберігання продуктів харчування) від зміни температури[2]. Використання прикладів з реального життя зробить навчальний матеріал цікавішим і доступнішим для учнів. До змісту теми доцільно включати приклади з історії та літератури, біографічні дані про видатних учених.

Серед форм навчання найменш результативним з погляду компетентнісного підходу визнається поширена в сучасній школі фронтальна форма навчання, як така, що не забезпечує належної активності учнів. Недоліком фронтального навчання є відсутність диференціації, неможливість урахування різного ступеня підготовки, наявної бази знань, психологічних характеристик учнів.

Література

1. Іванов Д., Компетентності і компетентнісний підхід у сучасній освіті /Навчальне видання Виховання. Освіта. Педагогіка – № 6 (12) – 2007 – С.47
2. Гурняк І. А., Чайченко Н. Н. Методичні засади набуття школярами предметних компетентностей з хімії / Наук. зап. Вінниц. ДПУ ім. М. Коцюбинського. — Вінниця: ТОВ«Планер». — 2008. — С. 339 – 343.
3. Шишов С. Е., Кальней В.А. Мониторинг качества образования в школе. — М.: Пед. Об-во России, 1999. — 320 с.

ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ У ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ З ХІМІЇ

Вовк Н.О. (м. Полтава, Україна)

Для реалізації нового підходу до навчання із використанням персонального комп'ютера необхідно знати можливості цієї обчислювальної техніки, що знаходиться у розпорядженні вчителя, і вміти нею користуватися. Перш за все комп'ютер значно розширює доступ до джерел інформації, яку викладач може використати при підготовці до заняття. До набору звичайної навчальної літератури слід додати "електронні" підручники, енциклопедії, довідники, предметні сайти всесвітньої мережі Інтернет.

Позакласна робота – це, з одного боку, педагогічна система, що володіє цілісними властивостями і закономірностями функціонування, а з іншого – невід'ємна частина вітчизняної системи освіти. З цієї причини однією з центральних проблем методики позакласної роботи завжди була проблема взаємозв'язку визначених і позаурочних занять як окремих випадків фундаментальної педагогічної проблеми цілісності навчально-виховного процесу.

Використання комп'ютерних програм у позакласній роботі з хімії як технічних засобів навчання являється у наш час важливою дидактичною задачею